Avrupa Topluluğu İnsani Yardım Bürosu tarafından finanse edilmektedir

World Vision
الرؤية العالمية
Dünya Vizyonu

İGAM
THE RESEARCH CENTRE ON ASYLUM & MIGRATION

Mevcut Durum

"COVID-19 VE AŞIYA ERİŞİM"

DURUMA GENEL BAKIŞ

Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre, 27 Nisan 2021 tarihi itibariyle, **3.116.444 vefat** ile küresel çapta **tespit edilmiş 14.539.302 COVID-19** vakası rapor edilmiştir. 11 Nisan 2021 tarihinden itibaren dünya çapında toplam **961.231.417 doz aşı** uygulanmıştır.[1]

Türkiye'de 3 Ocak 2020 ila 27 Nisan 2021 tarihleri arasında **38.711 vefatla 4.667.281 COVID-19 vakası raporlanmıştır**.[2]

Hükümet tarafından tasarlanan dört aşamalı planı takiben 14 Ocak 2021'de aşılama başlamıştır. Aşılama aşamaları aşağıdaki şekildedir[3]:

- Aşama 1: Sağlık personeli ve 65 yaş üstü
- Aşama 2: Öncelikli sektörlerde çalışanlar ve 50 ila 64 yaşa aralığındakiler
- Aşama 3: En az bir kronik hastalığa sahip 50 yaş altı kişiler ve genç erişkinler
- Aşama 4: Halkın geri kalanı

14 Ocak 2021 tarihinden bu yana ülke çapında **21,4 milyon** doz aşı uygulanmıştır. Tüm dozlardan, 13,29 milyonu ilk dozu almış, 8,11 milyonu her iki dozu da almıştır.[4]

Türkiye Hükümeti Mayıs 2021'e kadar nüfusun %60'şını (83 milyon Türk vatandaşı ve 4,5 milyon diğerleri) aşılamayı planlamaktadır. Bu oran, **diğer uyruklara sahip 800.000 kişiyle birlikte 52,5 milyon Türk vatandaşa** denk gelmektedir. Aşama 1 şu anda tamamlanmıştır; yani tüm sağlıklı kişiler ve 65 yaş üstü kişiler aşılanmaktadır. Aşama 2 devam etmektedir. Son olarak Mart 2021 tarihinde yeniden açılmasından önce 1,2 milyon okul personelinin aşılandığı rapor edilmiştir[5].

COVID-19 AŞISINA ERİŞİMDEKİ ZORLUKLAR

Türkiye'de, yabancı kişiler ülkeye giriş statülerine bağlı olarak farklı tipte kimlik belgelerine sahip olabilmektedir: **Geçici Koruma Kimliği, Uluslararası Koruma Kimliği veya İkamet İzni.** Kayıtlı mülteciler, uyruk, menşe ülke, kendi ülkesinden ayrılma sebebi (savaş, zulüm korkusu, eğitim, sağlık, çalışma, vb.) veya koruma riskleri ve hassasiyet durumları gibi belirli koşullara göre yukarıda belirtilen belgelerin birine başvurabilmekte ve birini elde edebilmektedir.

[1] https://covid19.who.int/
[2] https://covid19.saglik.gov.tr/?_Dil=2
[3] https://covid19asi.saglik.gov.tr/EN-78317/turkish-national-covid-19-vaccine-administration-strategy.html
[4] https://covid19asi.saglik.gov.tr/?_Dil=2
[5] https://www.aa.com.tr/en/latest-on-coronavirus-outbreak/turkey-education-workers-start-getting-vaccine-jabs/2155291

Farklı türdeki kimlikler bireylere farklı haklar ve yükümlülükler vermektedir. Örnek olarak, genel sağlık sigortası, Geçici Koruma statüsüne sahip tüm kişiler için geçerlidir. Diğer yandan, Uluslararası Koruma (UK) sahibi kişiler ilk etapta sadece bir yıl boyunca sağlık sigortasına sahip olabilmektedir. Bir yıl sonrasında bireylerin karşılaştığı özel ihtiyaçlar ve finansal zorluklar göz önünde bulundurularak, Türk otoriteleri tarafından Uluslararası Koruma başvuru sahibi ve statü sahiplerine genel sağlık sigortası verilebilir. Bu sadece, Uluslararası Koruma sahibinin gerekli belgeleri (sağlık raporu, koruma riski kanıtı) Göç İdaresi İl Müdürlüğü'ne sunmasının ardından yeniden aktifleştirerek geçerli hale getirilebilir. Örneğin, bir İkamet İznine sahip kişilerin, sağlık hizmetlerinden yararlanması için sağlık sigortasına ihtiyacı vardır. Kayıtlı mülteciler sağlık bakım hizmetlerine sahipken, **kayıtsız mülteciler sağlık hizmeti dahil herhangi bir kamu hizmetinden yararlanamaz.** Tek istisna, mültecilerin yasal statüleri ne olursa olsun temel sağlık hizmetlerine erişebildiği ECHO (Avrupa Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları) tarafından finanse edilen "SIHHAT" Projesi altında işletilen Göçmen Sağlık Merkezleridir (GSM'ler). Günümüzde, ülke çapında 29 şehirde 177 GSM mevcuttur. Bunun yanı sıra, bu merkezler, sayı, kapasite ve hizmet kapsamları açısından sınırlıdır. Güncel olarak, bu merkezler, temel bakım, yenidoğanların aşılanması, kanser taraması, üreme sağlık hizmetleri ve de anneler ve bebekler için doğum öncesi ve sonrası bakım, akıl sağlığı ve psikososyal destek sağlamaktadır[6]. Maalesef, COVID-19 aşılaması kapsam içinde değildir.

Bu durum, COVID-19 aşısı da dahil, kayıtsız mültecilerin temel sağlık hizmetine erişimini imkânsız hale getirmektedir. Bu nüfusun belirlenmesi mümkün olmadığından, virüsün yayılmaması için gerçek ihtiyaçların da tahmin edilmesi mümkün olmamaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) kendi istatistiklerinde "düzensiz mültecilerin" kaydını tutmuştur. Aşağıdaki şekle göre tahmini sayı yüz bindir, ancak gerçek sayılar çok daha fazladır[7].

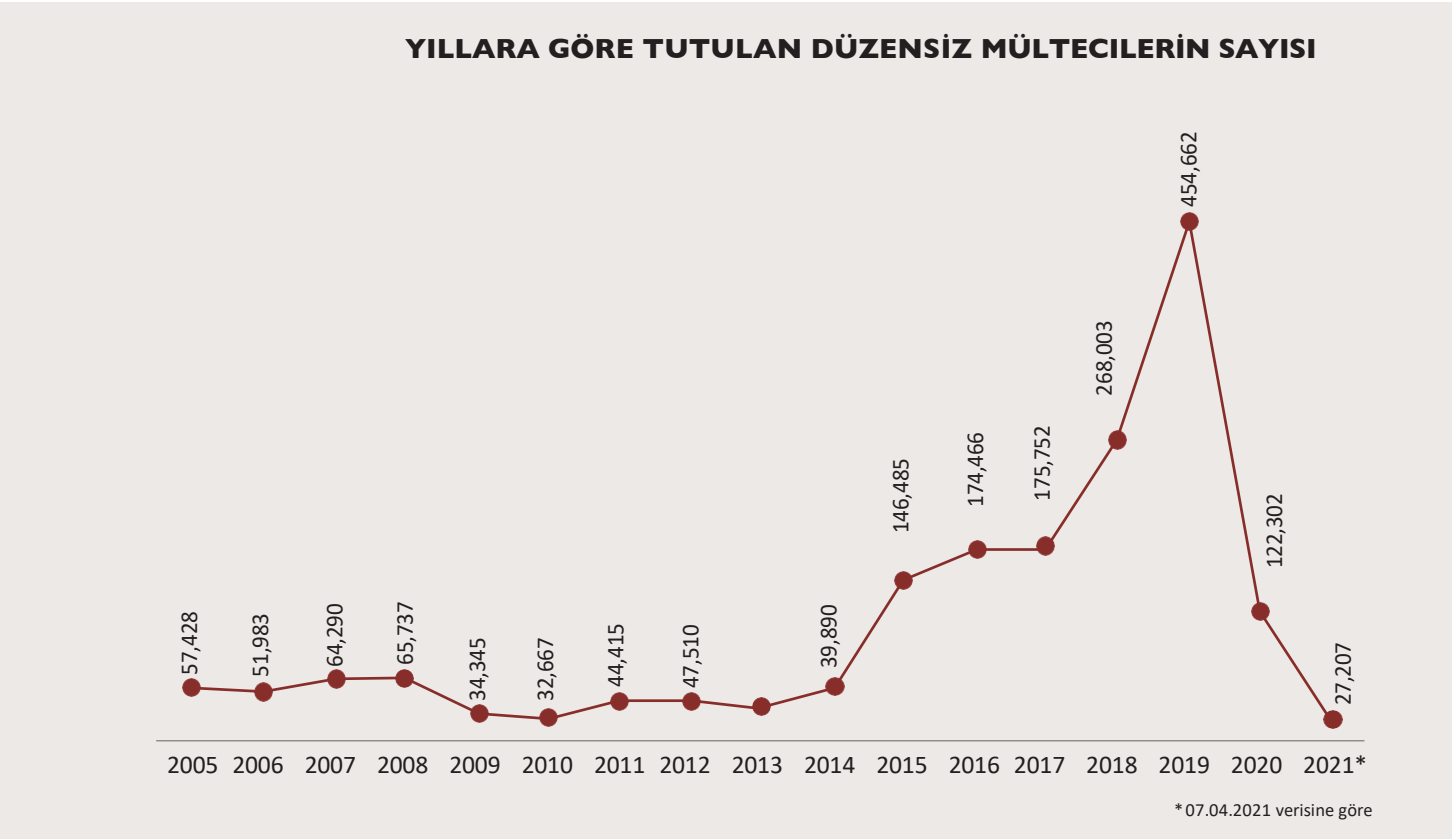

Hem Keçiören İlçe Sağlık Müdürlüğü Aşı Birimi hem de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Mülteci Sağlık Programı Temsilcileri, Türkiye'deki COVID-19 aşı sürecinin ihtiyaçlara dayalı olduğunu ve hastaların statüsüne veya uyruğuna dayalı olmadığını doğrulamıştır. Henüz Türkiye'de, yukarıda açıklanan Aşılama Aşamaları için uygun olanlar arasından **sadece geçerli Kimlik Belgesine sahip ve kayıt altında oldukları şehirde yaşayan mülteciler randevu alabilmekte ve aşılanabilmektedir**. Kayıtsız mülteciler ve kayıtlı oldukları şehir dışında başka bir şehirde yaşayanlar, geçerli yasal kanun kapsamında aşılanamamaktadır. **DSÖ'ye göre günümüze kadar sadece 4.558 Suriyeli aşılanmıştır.**

[6] http://www.sihhatproject.org/faaliyetler.html
[7] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

TAVSİYELER

COVID-19 şüphesiz geniş ve acil müdahaleler gerektiren olağanüstü küresel bir sağlık durumudur. Bununla birlikte, insan hakları ve halk sağlığı, birbirinden bağımsız olarak düşünülmeli, birine önem atfederken diğeri arka planda bırakılmamalıdır. Bu iki alan da birbiriyle çalışan kamu politikaları olarak düşünülmemelidir.

1. **Türkiye Hükümeti** belgelerine ve statülerine bakılmaksızın tüm mültecilere aşılama sağlamalıdır. **Halk sağlığı tedbirlerinin hak temelli sağlık yaklaşımı çerçevesinde kullanılmasını sağlamak için şeffaf politika oluşturma ve kamu katılımı aracılığıyla en hassas durumda olan kişilerin korunmasına öncelik vermelerini** yetkililere şiddetle tavsiye ediyoruz. Bu durumun ciddiyetini göz önünde tutarak, hiçbir insan grubu halk sağlığı hizmetlerinin dışında tutulmamalıdır. COVID-19 aşılarına eşit olmayan erişim ve tedavi, daha geniş kapsamlı sağlık hizmeti eşitsizlerini yansıtır ve daha geniş yapısal eşitsizliklere dayanır. Bu durum, bazı nüfus gruplarını diğerlerinden daha fazla riske atar. COVID-19 pandemisi halk sağlığıyla ilgili olduğundan, kayıtsız mültecilerin aşılanmaması halk sağlığını tehdit eder. Bu düşünceyle, hükümet, belgelerine ve statülerine bakılmaksızın tüm mültecilere aşılama sağlamalıdır.
2. Türkiye Hükümeti; mültecilerin, ihtiyaçlarına dayalı olarak sağlık hizmetlerine erişmelerini ve statülerine bakılmaksızın başta kayıtsız mülteciler olmak üzere mültecilerin COVID-19 aşısına ulaşmasını sağlamak için daha fazla Mülteci Sağlık Merkezi kurmalı ve bu doğrultuda kaynaklarını artırmalıdır. Bu aynı zamanda, pandemi süresince devlet hastanelerine ve diğer sağlık merkezlerine de aşırı yüklenilmemesine katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda,
   - Göçmen Sağlık Merkezi personeli, doğrulama için telefon numarası ve adresi bilgisi kullanarak kayıtsız mültecileri tespit edip sayılarını belirleyebilir.
3. Hayırsever aktörler; yerel koordinasyon toplantılarında, BM Çalışma Grupları'nda ve Türkiye Hükümeti ile üst düzey savunuculuk toplantılarında kayıtsız mültecilerin COVID-19 aşısına erişimine yönelik desteklerine devam etmelidirler.

IGAM HAKKINDA

İltica ve Göç Araştırma Merkezi (IGAM), 2013 yılında Ankara'da kurulan genç, dinamik, sivil toplum örgütüdür. IGAM, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu alında haklarına tam erişim sağlayarak mültecilere bilgilendirme ve koruma desteği sağlamaktadır. IGAM, World Vision International ortaklığıyla Avrupa Birliği Sivil Koruma ve İnsani Yardım Operasyonları (ECHO) tarafından finanse edilen 'Hassas Mültecilerin Bilgilendirilmesi ve Mültecilere Koruma Desteği sağlanması ve Topluluk Temelli Korumanın Güçlendirilmesi' projesi altında Ankara'nın Keçiören ilçesinde faaliyet göstermektedir.

WORLD VISION HAKKINDA

World Vision, yoksulluk ve adaletsizliğin nedenlerini ele alarak tam potansiyele erişmeleri için kendini çocuklar, aileler ve dünya çapındaki topluluklara adayan insani ve kalkınma örgütüdür. Din, ırk, etnik köken veya cinsiyet ayırt etmeden tüm insanlara hizmet veriyoruz.

World Vision Suriye Acil Yardım Ofisi; Suriye, Ürdün ve Türkiye'deki programları kapsamaktadır. Ayrıca, hem yerel kalkınma/insani ihtiyaçlara hem de Suriyeli mülteci krizine müdahale ederek Lübnan ve Irak'ta ulusal ofislerimiz de mevcuttur. 2013 yılından beri, Suriye Acil Yardım ofisi, üç farklı ülkede yenilikçi ve kanıta dayalı programları hayata geçirerek hassas şartlarda World Vision'ın önde gelen çalışmasında yer almıştır. Doğrudan veya ortaklar üzerinden, savunmasız ailelere koruma, sağlık, eğitim, geçim, su ve sağlık koruma ve gıda güvenliği alanlarında projelerle destek olmaktayız. Yaklaşımımız, kendi topluluk yapılarında var olan çocuk ihtiyaçlarına bütünsel bir bakış açısıyla odaklanmaktadır.

Daha fazla bilgi için lütfen aşağıdaki kişilere ulaşın:

Metin Çorabatır, Başkan, IGAM
mcorabatir@gmail.com

Yusuf Avcı, Türkiye Portföy Yöneticisi, World Vision International
Yusuf_Avci@wvi.org

Alexandra Matei, Savunuculuk ve İletişim Direktörü, Suriye Acil Yardım Ofisi, World Vision International
Alexandra_Matei@wvi.org

IGAM'ın ECHO Proje web sayfasını ziyaret edin: https://igamder.org/TR

World Vision Websitesini ziyaret edin: www.wvi.org/syria-response